

Rok 1904.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLI. — Wydana i rozesłana dnia 13. lipca 1904.

Treść: № 76. Rozporządzenie, dotyczące ochronnych zarządzeń przeciw chorobie robaków w górnictwie.

76.

**Rozporządzenie Ministerstwa rolnictwa w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych z dnia 4. lipca 1904,
dotyczące ochronnych zarządzeń przeciw chorobie robaków w górnictwie.**

Na podstawie § 220 p. ust. gór. i § 1 ustawy z dnia 30. kwietnia 1870, Dz. u. p. Nr. 68, rozporządza Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych, w celu zwalczania i zapobiegania szerzeniu się choroby robaków w górnictwie, co następuje:

§ 1.

Zatrudnionych w górnictwie (§ 5 p. ust. gór.) robotników, dozorców i urzędników, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat, licząc od dnia obwieszczenia tego rozporządzenia, pozostawali w służbie w jednym z zagranicznych okręgów górniczych, przyjmować mogą właściciele kopalń do pracy pod ziemią tylko wtedy, jeżeli byli badani według przepisu § 6 tego rozporządzenia pod względem choroby na robaka wnętrzności (*Ankylostomum duodenale*) i uznani przytem za wolnych od tej choroby. To samo dotyczy tych osób, które w ciągu ostatnich lat pięciu przed wstąpieniem do tego przedsiębiorstwa, w którym w dniu obwieszczenia tego rozporządzenia w powyższym charakterze pracują, byli zatrudnieni w jednej ze swojskich kopalni, w której stwierdzono chorobę robaków, albo też które nie

mogą wykazać dostatecznie swego miejsca pobytu w tymże czasie.

Badania, które mają być przedsiębrane w miarę powyższych przepisów, przeprowadzać należy najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy, licząc od dnia ogłoszenia tego rozporządzenia.

Jeżeli z osób, które mają być badane, ktoś przed upływem tego terminu występuje z gwarectwa, natenczas zbadać go należy — o ile by to już pierwotnie nie nastąpiło — jeszcze przed wysłaniem.

§ 2.

Jeżeli drogą badań przeprowadzonych według § 1, stwierdzono istnienie choroby robaka w kopalni, to kopalnia ta uchodzi odtąd za podejrzana o tę chorobę a badanie rozciągając należy w niej na 10 do 20 procent podziemnych i na powierzchni pracujących funkcyonaryuszy.

Gdy kopalnia obejmuje kilka ognisk ruchu, natenczas winien określony urząd górniczy w porozumieniu ze starostwem rozstrzygnąć, czy i które z tych ognisk uważać należy za kopalnie samoistne.

O tem, w jakim stosunku procentowym i w jakim czasie przedsiębrać należy rozszerzone badania według przepisu pierwszego ustępu, rozstrzyga według liczby stwierdzonych zastąpienie i ogólnych sanitarnych warunków kopalni dalej według czasu, przez który chorzy na kopalni byli zatrudnieni — starostwo w porozumieniu z okresem urzędem górnictwem.

W rzędzie osób, które mają być badane, znajdować się muszą wszystkie kategorie pod ziemią względnie na powierzchni zatrudnionych robotników, dozorców i urzędników górniczych w tym

stosunku procentowym, w jakim wogółe badanie w odnośnej kopalni ma się według wydanych w tym względzie zarządzeń władz odbyć. W pierwszym rzędzie zwrócić należy uwagę: na towarzyszy pracy chorych na robaka, na tych, których z powodu długotrwałych zaburzeń procesu trawienia lub wyjątkowo bladego wyglądu podejrzynać można o tę chorobę, na robotników, zajętych przy czyszczeniu wylewków i kloak, dalej na tych funkcyonariuszy górniczych, którzy pracują w wilgotnych i cięplych częściach kopalni.

W myśl tych przepisów wyznacza osoby, które mają być badane, właściciel kopalni, na zasadzie opinii przywołanego lekarza (§ 6).

Jeżeli w kopalni jakieś zatrudnionych jest mniej niż 20 osób, wchodzących w rachubę co do badania, natenczas zbadać należy co najmniej dwie z nich, czy nie są chore na robaka wnętrzności.

§ 3.

Jeżeli badanie, przedsięwzięte według § 2, wykaże dalsze zasłabnienia na robaka, natenczas winno starostwo w porozumieniu z okręgowym urzędem górnictwem wydać dalsze w tym względzie zarządzenia, zdające zapomocą kilkakrotnego badania szlamu kopalnianego w rozmaitych punktach kopalni do stwierdzenia, czy odnośnie zasłabnienia mogą pochodzić z przeniesienia choroby robaka pod ziemią.

Jeżeli przy badaniu nie znaleziono w szlamie kopalnianym jaj robaków lub ich gąsienic, natenczas winno starostwo w porozumieniu z okręgowym urzędem górnictwem postanowić, o ile badanie, przepisane § 2, należy rozciągnąć także na innych funkcyonariuszy (robotników, dozorców i urzędników). Tosamo odnosi się do przypadku, jeżeli mimo stwierdzenia jaj robaków lub ich gąsienic w szlamie kopalnianym, wedle orzeczenia lekarskiego, przypadki zasłabnienia nie powstały skutkiem przeniesienia pod ziemią.

Jeżeli w szlamie kopalnianym znalezione jaja robaków lub ich gąsienice oraz jeżeli według orzeczenia lekarskiego nie ulega wątpliwości, że stwierdzone wypadki zasłabnienia powstały przez przeniesienie pod ziemią, natenczas kopalnię uważa się za zarażoną chorobą robaka a wszyscy pod ziemią i na powierzchni zatrudnieni funkcyonariusze (robotnicy, dozorecy i urzędnicy) mają być poddani według § 6 oględzinom w ciągu okresu czasu, który wspomniane władze wyznaczają uwzględnieniem okoliczności wymienionych w § 2, ustępie 3. Starostwo ma prawo w porozumieniu z okręgowym urzędem górnictwem zarządzić powtórzenie oględzin.

§ 4.

Jeżeli w dalszym ciągu stwierdzono wystąpienie choroby robaka w jakiejkolwiek kopalni, należy w celu zbadania rozciągłości choroby przeprowadzić odpowiednie badania, przyczem postępowanie należy w myśl przepisów §§ 2 i 3 tego rozporządzenia.

§ 5.

O wyniku badań, przeprowadzonych według §§ 1 do 3, jakotęż o każdym dalszym zasłabnieniu na robaka i wyniku dokonanych skutkiem tego według § 4 oględzin uwiadomić winien odnośnie właściciel kopalni bezzwłocznie właściwy okręgowy urząd górniczy i podać nazwisko i miejsce zamieszkania chorego oraz rodzaj jego zatrudnienia; otrzymane zawiadomienia winien urząd górniczy zakomunikować starostwu.

§ 6.

Oględzin dokonywa w szpitalach lub w osobnych stacyach doświadczalnych stały lekarz kasy brackiej lub inny lekarz, którego wyznaczyć ma na żądanie przedsiębiorstwa górnictwa właściwe dla starostwo; przytem winni się ci lekarze stosować do obowiązującej w tym względzie instrukcji sanitarnej.

Oględziny, przedsiębrane w myśl tego rozporządzenia, obejmować mają mikroskopowe badanie odchodów chorego, oddanych co najmniej w trzech różnych dniach.

§ 7.

Podejrzane o chorobę robaka i zarażone nią kopalnie wskazać winien właściwy okręgowy urząd górniczy wszystkim przedsiębiorstwom górnictwem należącym do jego okręgu jakotęż przełożonemu starostwu górnictwu.

Taksamo postąpić należy, gdy się podejrzana o chorobę robaka lub zarażoną nią kopalnię uznało za wolną od tej choroby (§ 8).

§ 8.

Zarażoną robakiem kopalnię mogą wymienione w § 3 władze wtedy tylko uznać za wolną od tej choroby, jeżeli przy oględzinach, przewidzianych w ostatnim ustępie tego paragrafu względnie w § 4, przy kilkakrotnem ieli dokonaniu nowych wypadków zasłabnienia nie stwierdzono. Podejrzana o zarazę robaka kopalnię uznać należy za wolną od tej choroby wtedy, jeżeli przedsięwzięte w niej oględziny (§ 2 i 3, ustęp 2) wypadków choroby nie wykażą.

§ 9.

Robotników, dozorców i urzędników, którzy występują ze służby w podejrzanych o chorobę robaka lub zarażonych kopalniach, należy przed ich wystąpieniem — o ile byli zatrudnieni pod ziemią lub na powierzchni — poddać oględzinom w sposób, określony w §ie 6 i stwierdzić czy chorzy są na robaka wnętrzności; rezultat tych oględzin winien przywołyany lekarz odnośnym osobom pisemnie potwierdzić.

§ 10.

Robotników, dozorców i urzędników, u których mikroskopowe badanie wykazało chorobę robaka, nie wolno dopuszczać do robót podziemnych przedzej, dopóki na podstawie dokonanych w myśl §u 6 oględzin lekarskich pisemnie stwierdzonem nie będzie, że w odchodach ich nie znaleziono więcej jaj robaków.

Wedle możliwości starać się należy o to, by chore na robaka osoby oddawano do szpitala.

Osoby wypuszczone z opieki lekarskiej jako uleczone wolno napowrót dopuścić do robót pod ziemią; osoby te, o ile nadal mają przy tej pracy pozostać, należy nie przedzej jak piątego a najpóźniej szóstego tygodnia po wypuszczeniu z opieki poddać ponownym oględzinom, które mogą się ograniczyć do mikroskopowego badania jednorazowych tylko odchodów; także i co do wyniku tych oględzin należy badanemu wystawić świadectwo.

§ 11.

Robotników, dozorców i urzędników, którzy usunwają się od przepisanych oględzin, nie wolno dopuszczać nadal do pracy pod ziemią a przy odejściu z kopalni winien ich odnośny właściciel kopalni zgłosić we właściwym okręgowym urzędzie górnictwym, podając ich ostatnie miejsce zamieszkania oraz rodzaj zatrudnienia. Urząd górnictwy podaje osoby te do wiadomości właściwemu starostwu, dalej z powołaniem się na § 12 tego rozporządzenia wszystkim przedsiębiorstwom górnictwym swego okręgu urzędowego i przełożonemu starostwu górnictwu.

§ 12.

Zadniemu właścicielowi kopalni nie wolno dopuścić do pracy podziemnej takiego robotnika, dozorce lub urzędnika, który w ciągu ostatnich pięciu lat przed zgłoszeniem się w jego kopalni pracował w zagraniczym okręgu górnictwym lub w podejrzanej o chorobę robaka względnie zarażonej nią kopalni swojskiej, jeżeli na podstawie oględzin lekarskich, przeprowadzonych według przepisu §u 6 a nie sięgających dalej wstecz jak na dwa ty-

godnie pisemnie stwierdzonem nie będzie, że w odchodach jego niema jaj robaków; to samo odnosi się do przypadku, jeżeli zgłaszające się do pracy osoby nie mogą dosłownie wykazać miejsca swego pobytu w ciągu ostatnich lat pięciu.

Jeżeli jedna z osób, wymienionych w pierwszym ustępie, przechodzi później do innej kopalni, wtedy w przypadku, jeżeli funkcjonariusz ten od czasu wystawienia pierwszego świadectwa pracował tylko w przedsiębiorstwach wolnych od zarazy robaka, nie wymaga się ponownego dostarczenia powyższych dowodów.

§ 13.

Lekarskie poświadczanie co do wyniku dokonanych w poszczególnych dniach badań mikroskopowych, wymagane w §§ach 9, 10 i 12, przechować należy w kopalni wraz ze służbowymi dokumentami odnośnych osób.

§ 14.

W każdej kopalni, będącej w ruchu, muszą się znajdować tak pod ziemią jak i na powierzchni jej odpowiednie ustupy; liczbę ich tak należy ustawić, by tak pod ziemią jak i na powierzchni jej na 30 osób przy najwyższej liczbie pracowników przypadła co najmniej jeden ustęp

Ustupy na powierzchni ziemi stawać należy w pobliżu izb dla robotników lub szybów wjazdowych i zastosować je do przepisów ustawy budowlanej.

Podziemne ustupy należy odpowiednio porozdzielać i umieszczać na ile możliwości suchych punktach kopalni i o dobrym przewiewie; jako kubły ustępowych używać należy dobrze zamknąć się dająccych nieprzepuszczalnych naczyń, tak sporządzonych, by je łatwo było nosić lub wozić.

Ustupy należy stale czysto utrzymywać i codziennie dokładnie dezynfekcyonować; kubły ustępowe należy w odpowiednich odstępach czasu w sposób nieszkodliwy wypróżniać na powierzchni ziemi.

§ 15.

W kopalniach podejrzanych o chorobę robaka lub zarażonychnią powiększyć należy liczbę ustępow w ten sposób, by na każdych 20 osób przy najwyższej liczbie pracowników przypadła co najmniej jeden ustęp. Oddalenie poszczególnych punktów robót od najbliższego ustępu podziemnego nie może z reguły wynosić w kopalniach wspomnianego rodzaju więcej jak 300 metrów; z tego nie może przypadać więcej jak 50 metrów na pochyłe lub pionowe korytarze.

§ 16.

Nadzór nad utrzymaniem czystości w przestrzeniach podziemnych i ustępach oraz nad regularną ich dezynfekcją spoczywa w rękach organu nadzorczeego lub innej zaufania godnej osoby, które w tym celu kierownictwo ruchu wyznaczy; organ ten ma obowiązek o wszystkich ewentualnie dostrzeżonych usterkach, o ile sam usunąć ich nie może, w celu zaradzenia donosić kierownikowi kopalni lub tegoż zastępcy.

§ 17.

Wszystkie przestrzenie podziemne należy czysto utrzymywać; zanieczyszczenia należy usuwać i czynić nieszkodliwymi. Przejazdy i sztolnie, których dna stoją pod wodą lub silnie są rozmokłe, przyspać należy szutrem lub zaopatryć w chodniki z desek.

§ 18.

W każdej kopalni dbać należy o czystą wodę do picia, przystępna dla ludzi o każdej porze.

Do użytku osób zatrudnionych w podziemiu (robotników, dozorów i urzędników) utrzymywać należy w odpowiednich punktach potrzebną do picia wodę w dostatecznej ilości i w czystym stanie w zamkniętych naczyniach; co najmniej raz na dzień należy zapas wody odnawiać. Naczynia z wodą do picia tak muszą być sporzązone, by nie można z nich pić wodę wprost ustami z kurka wybiegowego ani też zanieczyć kurka przez dotykanie rękami; naczynia te należy codziennie czyścić i co najmniej raz w tygodniu wygotować w gorącej wodzie lub w parze wodnej.

§ 19.

W kopalniach podejrzanych o chorobę robaka lub zarażonych nią urządzić należy w pobliżu szy-

bów wyjazdowych, w połączeniu z garderobami i szatniami, łazienki dla robotników lub też inne odpowiednie umywalfnie.

§ 20.

Wody z podziemia zarażonych kopalni wolno używać do przewodów sikawkowych pod ziemią lub do zraszania podziemi, dalej do łazienek i umywalfni tylko o tyle, o ile daje gwarancję, że nie ma w niej jaj robaków lub gąsienic.

§ 21.

Robotników kopalnianych pouczyć należy w odpowiedni sposób o istocie choroby robaków oraz o środkach, jakimi się od choroby zabezpieczać należy.

§ 22.

Wydawanie potrzebnych zarządzeń w celu przeprowadzenia w kopalniach postanowień, objętych §§ami 14 do 21, należy do zakresu działania właściwego okręgowego urzędu górniczego; o ile zaś chodzi o zarządzenia mające styczność ze stosunkami zdrowotnymi, wydawać je ma urząd ten w porozumieniu z właściwem starostwem.

§ 23.

Rozporządzenie to nabiera mocy obowiązującej w dniu ogłoszenia go w Dzienniku ustaw państwa; dla przeprowadzenia przepisanych w nim budowli i urządzeń winny władze górnicze wyznaczyć odpowiednie terminy.

Koerber wlr

Giovanelli wlr.